

Es troben exemplars de la papallona aurora dels guarets, 14 anys després de l'última cita a Catalunya

- Ha estat localitzada durant una prospecció organitzada en el marc del projecte Microreserves de papallones en una zona de Lleida que va resultar afectada per l'incendi de la Ribera d'Ebre del 2019
- La papallona aurora dels guarets és una espècie amenaçada en perill d'extinció a Catalunya, de la qual es van localitzar els darrers exemplars l'any 2007

Aurora dels guarets (Zegris eupheme). Foto: Jana Marco

Una prospecció realitzada aquest abril en el marc del projecte Microreserves de papallones, finançat pel Departament de Territori i Sostenibilitat i desenvolupat per l'entitat Paisatges Vius amb el suport del Museu de Ciències Naturals de Granollers, ha permès detectar l'aurora dels guarets (*Zegris eupheme*), una

espècie amenaçada de perill d'extinció a Catalunya de la qual feia 14 anys que no se'n tenien dades.

La papallona s'ha localitzat en una de les zones que havia estat afectada per l'incendi de la Ribera d'Ebre del 2019 i on anteriorment mai se n'havia trobat cap.

La prospecció es va realitzar el cap de setmana del 17 i 18 d'abril, durant el pic del període de vol de l'espècie, per tractar de determinar si aquesta encara era present a Catalunya. Un total de 27 persones van mostrejar fins a 111 localitats en diferents zones dels secans de Lleida i les Terres de Ponent, on històricament l'espècie era present.

Es va visitar gairebé la totalitat de l'àrea on la papallona havia estat citada durant els darrers 50 anys: els secans de la Noguera, erms d'Aitona i Seròs, els espais de Mas de Melons o els secans de Belianes-Bellpuig. L'última cita documentada, del 2007, corresponia a la Timoneda d'Alfés. Durant la prospecció, la papallona solament va aparèixer en un lloc, sorprenentment en una zona d'on no es coneixia i que havia estat afectada per l'incendi de la Ribera d'Ebre del 2019. Aquesta zona es troba actualment molt ben conservada, però no gaudeix de cap tipus de protecció.

L'aurora dels guarets és un pièrid propi d'ambients agrícoles de secà, amb una intervenció humana sostenible que permet la regeneració de les crucíferes de les quals s'alimenten les erugues. Aquests ambients queden exemplificats en la pràctica tradicional del guaret, que consisteix en deixar reposar durant un cert temps terrenys que han estat cultivats per tal que tornin a adquirir fertilitat. El declivi d'aquesta pràctica les darreres dècades per l'avenç de l'agricultura intensiva i l'aplicació de pesticides és la principal causa de l'enrarament extrem que està patint aquesta papallona a Catalunya.

Espècie paraigües

Les prospeccions van poder constatar no només l'estat crític de l'espècie, que sembla haver desaparegut completament del seu rang històric de distribució, sinó també una baixa abundància de la resta de papallones en ambients molt afectats per l'aplicació generalitzada de pesticides. Es tracta d'una situació generalitzada arreu del món i la presència d'espècies com l'aurora dels guarets és un indicador que les pràctiques agrícoles beneficioses poden tenir efectes positius per a la biodiversitat i, els pol·linitzadors, en particular.

La pèrdua d'espais oberts i ambients seminatural (prats i herbassars, i matollars) implica la consegüent davallada en les poblacions d'espècies que els són pròpies. Aquestes espècies, d'ocells, papallones, abelles, i altres grups d'animals i plantes, intervenen en processos ecològics i proveeixen serveis ecosistèmics tan importants com la dispersió de llavors, la pol·linització o el control biològic de plagues.

Microreserves de papallones

La prospecció es va realitzar en el marc del projecte [Microreserves de papallones](#), beneficiari d'una subvenció de custòdia del territori del Departament de Territori i Sostenibilitat. Aquest projecte vol impulsar la creació de microreserves de papallones per tot Catalunya a través de la custòdia del territori. L'objectiu és preservar ambients que encara mantenen una gestió beneficiosa per a la biodiversitat i on perduren poblacions d'espècies de papallones amenaçades. El projecte està liderat per l'associació Paisatges Vius i compta amb l'assessorament científic de l'àrea de recerca en lepidòpters del Museu de Ciències Naturals de Granollers (MCNG).

El projecte posa al punt de mira un total de 25 espècies de papallones amenaçades (entre les quals hi ha l'aurora dels guarets) per causes relacionades amb la gestió del paisatge. Totes aquestes espècies apareixen en el projecte del Decret del Catàleg de la fauna salvatge autòctona amenaçada, actualment en la darrera fase de tramitació després de l'exposició pública, on s'incorpora un total de 45 lepidòpters amenaçats (12 en perill d'extinció i 33 en la categoria de vulnerables).

Un dels objectius del projecte és determinar l'àrea de distribució real d'espècies de les quals hi ha poca informació. Un cop coneguda l'àrea, es pot tractar de caracteritzar com són les poblacions d'aquestes espècies amenaçades, establir microreserves i realitzar propostes de gestió per afavorir-les.

A Catalunya existeix una xarxa de seguiment de papallones diürnes des de fa 28 anys, el [Catalan Butterfly Monitoring Scheme](#) (CBMS) que coordina el Museu de Granollers. Es tracta d'un projecte de ciència ciutadana que cobreix una extensa àrea del territori i que permet conèixer la situació de la majoria d'espècies de papallones del país. No obstant, el CBMS no aporta prou informació per a algunes espècies molt locals, que requereixen de prospeccions puntuals per a ajudar-ne a determinar el seu estat.

19 de maig de 2021